

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin otetaan säännökset tilaneuvontajärjestelmästä, sokeriuudistuksen kansallisesta toteuttamistavasta, lakisääteisten hoitovaatimusten valvonnasta sekä tukioikeuksien siirrosta eräissä sukupolvenvaihdostilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2007 alusta käyttöön otettavan tilaneuvontajärjestelmän perusteista. Tilaneuvontajärjestelmä on osa vuonna 2003 hyväksyttyä yhteisen maatalouspolitiikan uudistusta.

Tilaneuvontaa antaisivat maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät neuvontajärjestöt ja yksittäiset neuvojat, jotka merkittäisiin perustettavaan neuvontarekisteriin. Tilaneuvontajärjestelmän perustaminen on jäsenvaltiolle pakollista, mutta neuvontaan osallistuminen on ensi vaiheessa viljelijöille vapaaehtoista. Viljelijät voisivat saada valtion varoista tukea tilaneuvontaa varten.

Euroopan unioni pääsi poliittiseen sopi-

mukseen sokerin yhteisen markkinajärjestelyn laajasta uudistuksesta syksyllä 2005. Tällöin päätettiin yhteisössä tuotetun sokerin tukihinnan asteittaisesta alentamisesta. Sokerin markkinatuen alenemisen vuoksi otetaan käyttöön viljelijöille maksettava tulotuki, jonka taso nousee markkinatukien asteittaisen alenemisen myötä. Sokerin hintaa alennetaan markkinointivuodesta 2006/2007 alkaen neljän vuoden aikana yhteensä 36 prosenttia. Esityksessä ehdotetaan, että sokerijuurikkaan hinnanalennuksen korvaus ja siirtymäkauden lisäkorvaus maksettaisiin yhdistelmämallin tilakohtaisena lisäosana viiteajanjaksolla sokerijuurikasta viljelleille tiloille. Sokerijuurikkaan tilakohtaisen lisäosan muodostamisen perusteena olisi pääsääntöisesti voimassa olevan perustoimitusoikeuden mukainen A- ja B-kiintiösokerin määrä markkinointivuonna 2005/2006.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Tilaneuvontajärjestelmä	4
Sokeriudistus.....	5
2.2. Kansainvälinen kehitys sekä muiden EU -maiden lainsäädäntö	6
Tilaneuvontajärjestelmä	6
Ruotsi	6
Viro.....	6
Ranska	6
Englanti.....	6
Sokeriudistus.....	7
2.3. Nykytilan arviointi.....	7
Tilaneuvontajärjestelmä	7
Sokeriudistus.....	7
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
3.1. Tavoitteet	8
Tilaneuvontajärjestelmä	8
Sokeriudistus.....	9
3.2. Toteuttamisvaihtoehdot.....	9
Tilaneuvontajärjestelmä	9
Sokeriudistus.....	9
3.3. Keskeiset ehdotukset.....	10
Tilaneuvontajärjestelmä	10
Sokeriudistus.....	11
Muut ehdotukset	12
4. Esityksen vaikutukset	12
4.1. Taloudelliset vaikutukset	12
Valtiontaloudelliset vaikutukset	12
Vaikutukset sokerijuurikastiloilla.....	13
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	13
4.3. Ympäristövaikutukset	13
5. Asian valmistelu	14
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	14
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	15
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	18
3. Voimaantulo	18
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	19
LAKIEHDOTUS.....	20

Laki	20
tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	20
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTIT	24
Laki	24
tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	24

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta (557/2005) annettu laki, jäljempänä tilatukilaki, tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 2005. Tilatukilaissa säädetään niistä kansallisesti päätettävistä kysymyksistä, joista yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1782/2003, jäljempänä tilatukiasetus, edellytetään kansallista sääntelyä.

Tilatukiasetuksen II osaston 3 luvussa on säädetty maatilojen neuvontajärjestelmästä, jäljempänä tilaneuvontajärjestelmä. Perusteluina tilaneuvontajärjestelmän käyttöönottamiselle Euroopan yhteisön neuvosto on katsonut, että sen ansiosta viljelijät voisivat täyttää nykyaikaista, korkealaatuista maataloutta koskevat vaatimukset. Järjestelmä on tilatukiasetuksen 13 artiklan mukaan perustettava vuoden 2007 alkuun mennessä. Tilatukilakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siihen otetaan tilaneuvontajärjestelmän perustamista koskevat säännökset.

Tilatukilain 2 luvussa on säädetty tilatukijärjestelmän kansallisesta täytäntöönpanosta. Suomessa tilatukijärjestelmä toteutetaan yhdistelmämallin pohjalta. Yhdistelmämallissa tukioikeuden arvo muodostuu alueellisesta tasatukiosasta ja mahdollisesta tilakohtaisesta lisäosasta. Lisäksi eräitä tukia voidaan maksaa tuotantosidonnaisena.

Euroopan unionissa syksyllä 2005 päätettiin laajasta sokerisektorin uudistuksesta. Sokerin hintaa alennetaan ja siitä aiheutuvia tulonmenetyksiä korvataan osittain viljelijöille tilatukijärjestelmän kautta maksettavalla suoralla tuella. Tilatukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilatukilain 3 pykälään otetaan sokerin hinnanalennuksen korvausta ja siirtymäkauden lisäkorvausta koskevat säännökset.

2. Nykytila**2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö**

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilaneuvontajärjestelmän perustamisesta on säädetty tilatukiasetuksen artiklassa 13—16. Tilatukiasetuksen 13 artiklan mukaan jäsenmaan on perustettava järjestelmä, jossa viljelijöille annetaan maatalousmaata ja tilanhoitoa koskevia neuvoja ja jota johtaa esimerkiksi yksi tai useampi nimetty viranomainen tai yksityiset laitokset. Neuvontajärjestelmän olisi tavoitteen mukaan lisättävä viljelijöiden tietämystä materiaalivirroista ja maatilan toiminnoista, joita koskevat ympäristöön, elintarvikkeiden turvallisuuteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät vaatimukset. Järjestelmän ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa viljelijöiden velvollisuuksiin ja vastuuseen noudattaa näitä vaatimuksia. Neuvontapalvelujen on katettava tilatukiasetuksessa tarkoitetut täydentävät ehdot eli vähintään sekä asetuksen II osaston 1 luvussa tarkoitetut lakisääteiset hoitovaatimukset että hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimus. Kasvinviljelytilojen osalta neuvonta tulee koskemaan viljelytapaa, elintarvike- ja rehu-lainsäädäntöä, kasvinsuojeluaineita sekä ympäristöehtoja eli lintujen, pohjavesien, vesien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua. Edellä mainittujen lisäksi eläintiloilla täydentävät ehdot kattavat eläinten merkinnän ja rekisteröinnin, tiettyjen aineiden kuten hormonien kieltämistä koskevat säädökset, tiettyjen tautien ehkäisyn ja ilmoittamisen sekä eläinten hyvinvointikysymykset.

Ehdotetun lain mukaisen tilaneuvontajärjestelmän tarkoituksena on komission mukaan muun muassa olla viljelijän avuksi täydentävien ehtojen vaatimusten noudattamisessa. Komission ilmoittama lähtökohta tilaneuvontajärjestelmälle on se, että neuvonta perustuisi tilakohtaisiin käynteihin.

Viljelijät voivat osallistua tilaneuvontajärjestelmään ensi vaiheessa vapaaehtoisesti. Jäsenvaltion on annettava etusija viljelijöille, jotka saavat yli 15 000 euroa suoraa tukea

vuosittain. Näitä tiloja arvioidaan olevan hieman yli 6000 kappaletta. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että neuvontaa antavat yksityiset tahot tai viranomaiset eivät paljasta neuvontatoimintansa yhteydessä tietoja tulleita henkilökohtaisia tai yksityisiä tietoja muille kuin kyseistä tilaa hoitavalle viljelijälle. Salassapitovelvoite ei kuitenkaan mene sellaisen kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä säädetyn velvoitteen edelle, jonka mukaan rikostapauksista tulee ilmoittaa julkiselle viranomaiselle.

Neuvonnasta säättäminen kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan toimivaltaan, joten ehdotetut säännökset eivät koske Ahvenanmaan maakuntaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on ilmoittanut, että neuvontatehtävät tullaan hoitamaan alueella toimivan järjestön kautta.

Sokeri uudistus

Euroopan unionin maatalousministerit pääsivät poliittiseen sopimukseen sokerin yhteisen markkinajärjestelyn laajasta uudistuksesta marraskuussa 2005. Sokeri uudistukseen liittyen 20 päivänä helmikuuta 2006 annettiin kolme sokerisektoria koskevaa neuvoston asetusta. Uudistuksen toimeenpanosääntöjä käsittelevät komission asetukset on hyväksytty EU:n suorien tukien hallintokomiteassa 28 päivänä maaliskuuta 2006.

Sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä annettua neuvoston asetuksessa (EY) N:o 318/2006 säädetään sokerialan markkinajärjestelyn uudistuksen perusteista. Asetuksessa säädetään muun muassa sokerijuurikkaan vähimmäishintojen asteittaisesta alentamisesta, toimialasopimuksista, kiintiöistä ja niiden hallinnosta sekä sokerikaupasta ja sokeri uudistukseen liittyvistä siirtymäsäännöistä. Sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/2001, jäljempänä sokerin markkinajärjestelyasetus, 19 artiklassa on säädetty esityksessä käytetystä markkinointivuodesta 2005/2006 sekä toimialasopimuksen ehdoista.

Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetun asetuksen (EY) N:o 1782/2003 muut-

tamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 319/2006, jäljempänä sokerimuutosasetus, säädetään sokerijuurikkaan tuen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen vuosittainen enimmäismäärä ja sen määräytymisen perusteet sekä tuen liittäminen tilatukijärjestelmään tuotannosta irrotettuna tukena.

Yhteisön sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä ja yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1290/2005 muuttamisesta annettua neuvoston asetuksessa (EY) N:o 320/2006 säädetään tukitoimista sokeritehtaille, puhdistamoille, alueille, viljelijöille ja urakoitsijoille sokeritehtaiden lopettaessa toimintaansa.

Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta on säädetty komission asetuksilla. Sokeri uudistuksen takia tullaan muuttamaan yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annettua neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1782/2003 säädetyn tilatukijärjestelmän täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 795/2004, jäljempänä komission asetus II ja yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annettua asetusta (EY) N:o 1782/2003 säädettyjen täydentävien ehtojen, tuen mukauttamisen ja yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän soveltamisesta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 796/2004, jäljempänä komission asetus I. Lisäksi tullaan muuttamaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat mainitun asetuksen IV ja IV a osastossa säädettyjä tukijärjestelmiä sekä kesannoidun maan käyttöä raaka-ainoiden tuottamiseen, annettua komission asetusta (EY) N:o 1973/2004 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 liitteen VIII muuttamisesta ja mainitussa asetuksessa säädetyn tilatukijärjestelmän osittaista tai vapaaehtoisia täytäntöönpanoa koskevien talousarviomäärärahojen enimmäismäärien ja yhteisen pintalatuksen järjestelmän vuotuisten kokonaismäärärahojen vahvistamisesta annettua komission asetusta (EY) N:o 118/2005.

2.2. Kansainvälinen kehitys sekä muiden EU-maiden lainsäädäntö

Tilaneuvontajärjestelmä

Kaikissa EU-maissa on valmisteilla vuoden 2007 alussa käyttöön otettava tilaneuvontajärjestelmä, jonka toteuttamistapa vaihtelee eri maissa. Monet maat ovat aikoneet kehittää nykyistä neuvontajärjestelmäänsä siten, että se soveltuu jatkossa tilatukiasetuksessa asetettuihin vaatimuksiin.

Ruotsi

Nykyisin Ruotsissa neuvontaa täydentäviin ehtoihin liittyvistä kysymyksistä antavat pääasiassa lääninhallitukset, joita on 21. Lääninhallitukset järjestävät muun muassa kurseja, joilla annetaan neuvoja täydentävistä ehdoista ja niiden noudattamisesta. Suunnitelmissa on myös jatkossa, että lääninhallitukset hoitavat tilaneuvontajärjestelmän mukaisen neuvonnan, jos niillä on siihen riittävä ammattitaito ja resurssit. Muutoin neuvontaa antavat erityiset konsultit tai järjestöt. Ruotsilla on aikomus muuttaa nykyjärjestelmäänsä siihen suuntaan, että neuvonta on aiempaa enemmän henkilökohtaista ja sisältää myös tilakäyntejä.

Ruotsilla on tarkoitus pitää neuvonta ja valvonta selkeästi erillään toisistaan. Ruotsi myös pyrkii saamaan tehokkaan ja toimivan tilaneuvontajärjestelmän, jonka avulla viljelijöille voidaan tarjota juuri sellaisia neuvoja, joita he tarvitsevat. Viljelijöiden tarpeet eri puolilla Ruotsia vaihtelevat paljon.

Viro

Nykyinen neuvontajärjestelmä, joka on alkanut vuonna 2003, on jo perustamisvaiheessa suunniteltu sellaiseksi, että tekemällä siihen pieniä muutoksia se tulee toimimaan tilatukiasetuksessa tarkoitettuna tilaneuvontajärjestelmänä. Vuonna 2005 Virossa on perustettu 15 neuvontakeskusta, yksi joka lääniin. Kaikkien halukkaiden neuvojien tulee olla jonkun neuvontakeskuksen jäseniä. Neuvontaa annetaan tilakäynneillä ja lisäksi järjestetään muun muassa seminaareja. Tarkoituksena on, että neuvontapalvelut ovat kaikkien viljelijöiden saatavilla.

Viljelijä maksaa ensin neuvonnasta neuvontakeskukselle ja voi hakea sen jälkeen tukea 75 prosenttia maksamastaan summasta. Neuvonta ja valvonta pysyvät erillisinä.

Ranska

Nykyisin Ranskassa useat eri organisaatiot tarjoavat neuvontapalveluita. Osa organisaatioista on osittain julkisen vallan alaisia, osa täysin yksityisiä. Nykyjärjestelmää aiotaan kehittää siten, että se soveltuu myös uuden tilaneuvontajärjestelmän tarpeisiin. Neuvontaa voidaan antaa tilakäynneillä, mutta myös muutoin, eli tilakäyntejä ei ole asetettu erityisasemaan. Kaikki hallituksen hyväksymät neuvojatahot voivat tarjota neuvontapalveluita. Koska uusi tilaneuvontajärjestelmä tulee pohjautumaan nykyisiin järjestelyihin, neuvontaa annetaan myös jatkossa muistakin osa-alueista kuin täydentäviin ehtoihin liittyvistä aiheista. Nykyisin viljelijät maksavat itse kokonaan yksityisiltä tahoilta hankkimansa neuvontapalvelut, mutta jatkossa koko järjestelmää tullaan rahoittamaan valtion varoin, jolloin viljelijä maksaa itse tietyn osuuden neuvontapalvelusta.

Englanti

Nykyisin viljelijöille annetaan neuvontaa monin eri tavoin Englannissa. Yksityiset neuvijat antavat neuvontaa, jota koordinoi erityinen palveluntarjoaja (the Rural Delivery Service). Tällä on kahdeksan alueellista toimipistettä, jotka tarjoavat eri alueille sopivaa neuvontaa. Neuvonta on pääasiassa järjestetty seminaarein ja kurssein. Henkilökohtaista neuvontaa on vähän johtuen sen huonosta kustannustehokkuudesta.

Englannissa nykyjärjestelmää aiotaan muokata uuteen tilaneuvontajärjestelmään soveltuvaksi. Tilakäyntejä ja henkilökohtaista neuvontaa joudutaan lisäämään, ja niitä järjestävät pääasiassa yksityiset neuvijat. Neuvontaa saa myös internetin kautta, ja neuvonta tulee kattamaan myös muut alueet kuin täydentävien ehtojen neuvonnan. Järjestelmään pääsevät mukaan kaikki viljelijät ja rahoitus tullaan järjestämään kansallisin varoin.

Sokeriuudistus

Sokeriuudistusta koskevat Euroopan neuvoston asetukset annettiin helmikuussa 2006. Jäsenvaltioiden on määritettävä tuen määräytymisen perusteet ennen huhtikuun 30 päivää 2006. Sokerin hinnanalennuksen korvausta voidaan maksaa viidessätoista jäsenvaltiossa ja siirtymäkauden lisäkorvausta (alueellistamislisä) viidessä jäsenvaltiossa.

Historiallisen tilatukimallin valinneissa jäsenvaltioissa sokerin hinnanalennuskorvaus kohdistuu kokonaisuudessaan sokerijuurikasta tai -ruokoa viitekaudella tuottaneille viljelijöille. Alueellisen yhdistelmämallin valinneista jäsenvaltioista Tanska ja Saksa kohdistavat sokerin hinnanalennuskorvauksen kokonaisuudessaan tilakohtaisena lisäosana sokerijuurikasta viitekaudella tuottaneille viljelijöille.

2.3. Nykytilan arviointi

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilaneuvontajärjestelmän avulla on tarkoitettu lisätä viljelijöiden tietämystä suorien tukien saannin edellytyksenä olevien täydentävien ehtojen vaatimuksista.

Tällä hetkellä viljelijöille tarjottaviin niin sanottuihin neuvontapaketteihin eivät sellaisenaan sisälly tilaneuvontajärjestelmän täydentävien ehtojen neuvontaosiot, joita ovat ympäristö, hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimus, eläinten tunnistus ja rekisteröinti, kasvinsuojeluaineet, elintarvikkeet, rehut ja eläinten hyvinvointi ja eläintaudeista ilmoittaminen.

Edellä mainittujen neuvontaosioiden systemaattinen läpikäynti ei täten sisälly nykyisiin neuvonnan ja asiakkaan välisiin palvelusopimuksiin, vaan neuvontapakettien sisältö räätälöidään asiakkaan tarpeen mukaisesti. Viljelysuunnittelussa otetaan huomioon nitraattiasetuksen rajat, tehdään kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyviä suosituksia sekä ohjeistetaan tarpeen mukaan hukkakauran torjunta. Kotieläinneuvonnassa eläinten merkitsemiseen ja siirtymiseen tilalta tai tilalle kiinnitetään huomiota sekä ruokinnan suunnittelussa huomioidaan kotoisen rehun ja ostorehujen määrä ja laatu. Lisäksi neuvontatilanteissa pyritään tuomaan esille informaati-

tioluonteisesti tilaa koskevat uudet lainsäädännölliset asiat.

Tilaneuvontajärjestelmän perustamisesta huolimatta viranomaisten antama koulutus täydentävistä ehdoista alaiselle hallinnolle ja viljelijöille tulee jatkumaan edelleen. Perustettavan tilaneuvontajärjestelmän neuvonta on kuitenkin erilaista kuin jo viranomaisten antama täydentävien ehtojen neuvonta.

Täydentäviin ehtoihin liittyvä koulutus noudattelee omaksuttua vuosittaisen tukiehtojen koulutuksen mallia. Kevään 2006 tukihakukoulutuksen yhteydessä tulevat ensimmäisenä soveltamisvuonna korostetusti esille myös täydentävät ehdot. Maa- ja metsätalousministeriö järjestää tätä koulutusta tuottajajärjestöille, neuvontajärjestöille ja työvoimaja elinkeinokeskuksille. Nämä taas järjestävät alueellaan koulutusta tuottajille ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Tuottajille järjestetty koulutus on toteutettu useimmiten työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja tuottajajärjestön yhteistyönä. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat myös järjestäneet koulutustilaisuuksia alueensa tuottajille.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimivaltaan kuuluvilla täydentävien ehtojen aloilla ei ole järjestetty säännöllistä, organisoitua, viranomaislähtöistä koulutusta viljelijöille. Poikkeuksena ovat eläinten merkintä- ja rekisteröintiasiat, joista pääosin viranomaiset ovat kouluttaneet tukikoulutuksen yhteydessä. Torjunta-aineasioissa viljelijöitä on koulutettu ympäristötukikoulutuksen yhteydessä. Näissä edellä mainituissa asioissa viljelijöille annettu koulutus on ollut lähinnä neuvovaa opastusta tilaisuuksissa, joita ovat järjestäneet esimerkiksi tuottaja- ja neuvontajärjestöt. Hallinnon virkamiehet ovat osallistuneet mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksiin alustajina.

Sokeriuudistus

Euroopan unioni on merkittävä toimija maailman sokerimarkkinoilla. Se suojaa omaa tuotantoaan korkeilla tulleilla. EU on käyttänyt vientitukea kattamaan eron sisämarkkinahinnan ja sitä huomattavasti alhaisemman maailmanmarkkinahinnan välillä. Sokeria tuottavilla EU:n jäsenmailla on kiintiö, jossa tuotetulle sokerille on hintatakuu.

Sokeriuudistuksen myötä sokerialasta tulee

yhdenmukainen vuosina 2003 ja 2004 uudistetun yhteisen maatalouspolitiikan kanssa. Ratkaisulla on tarkoitus tasapainottaa EU:n sokerimarkkinoita, lisätä sokerialan markkinasuuntautuneisuutta ja saada aikaan kestävä markkinatasapaino, joka on EU:n kansainvälisten sopimusten mukainen. Sokeriuudistuksessa vahvistettiin taloudellinen ja oikeudellinen kehys, jota sovelletaan vuoteen 2014/2015 ilman, että uudistusta tarkasteltaisiin välillä uudelleen.

Sokerin hintaa alennetaan markkinointivuodesta 2006/2007 alkaen asteittain neljän vuoden aikana. Hinnanalennus on ensimmäisenä vuonna 20 prosenttia, toisena vuonna 27,5 prosenttia, kolmantena vuonna 32,2 prosenttia ja neljäntenä vuonna 36 prosenttia. Hinnanalennuksesta korvataan viljelijöille uudistuksen toteuttua keskimäärin 64 prosenttia. Suomessa viljelijöille korvataan sokerin hinnanalennus tilatukijärjestelmän kautta maksettavana tuotannosta irrotettuna tukena, jonka saamisen edellytyksenä on täydentävien ehtojen vaatimusten noudattaminen soveltuvin osin.

Suomi voi maksaa sokerin hinnanalennuksen korvausta vuonna 2006 enintään 8,255 miljoonaa euroa, mistä se asteittain kasvaa siten, että se on vuodesta 2009 lähtien 13,520 miljoonaa euroa.

Sokeriuudistuksen yhteydessä päätettiin myös, että vuosina 2006—2009 Suomi ja neljä muuta jäsenmaata voivat maksaa siirtymäkauden lisäkorvausta (ns. alueellistamislisän korvaus). Siirtymäkauden lisäkorvausta maksetaan Suomessa 1,281 miljoonaa euroa vuodessa.

Sokeriuudistuksen yhteydessä Suomi sai oikeuden maksaa sokerijuurikkaan viljelijöille kansallista sokerijuurikkaan viljelyalaaan perustuvaa tukea enintään 350 euroa hehtaarilta. Kansallisen tuen käytöstä päätetään erikseen.

Sokerin tuotantokiintiöjärjestelmä ja kansalliset tuotantokiintiöt säilyvät ennallaan. Suomen kansallinen kiintiö on 146 087 tonnia. Rakennuudistuksen edistämiseksi tärkeässä asemassa on rakennuudistustuen maksaminen. Tavoitteena on pienentää EU:n sokerin tuotantoa noin 5 miljoonalla tonnilla. Sokerin tuotantokiintiöt ovat yhteensä 17,4 miljoonaa tonnia.

Rakennuudistusta varten perustetaan väli-

aikainen rakennuudistusrahasto. Siihen kerätään varoja rakennuudistusmaksuina toimintaansa jatkavalta sokeriteollisuudelta ja kertyneillä varoilla tuetaan suljettavia ja muuhun tuotantoon siirtyviä sokeritehtaita. Yritykselle, joka sulkee vähintään yhden sokeritehtaan, maksetaan kertaluontoista rakennuudistustukea markkinointivuosien 2006/2007—2009/2010 aikana. Tuen määrä riippuu tehtaan sulkemisajankohdasta ja tuotannosta poistuvan kapasiteetin määrästä. Kahden ensimmäisen markkinointivuoden aikana lopettavat sokeritehtaat voivat saada rakennuudistustukea enintään 730 euroa luovutettua kiintiötonnia kohti, jos ne hävittävät tuotantolaitteistot kokonaan. Tästä rakennuudistustuesta vähintään 10 prosenttia on suunnattava tuotannosta luopuville sokerijuurikkaan viljelijöille ja koneurakoitsijoille.

Sokeritehtaan lopettaessa tuotannon voidaan maksaa monipuolistamistukea rakennuudistuksesta kärsivälle alueelle. Tuen suuruus on 15 prosenttia rakennuudistustuen tasosta. Jäsenvaltio päättää tuen käytöstä ja se voidaan käyttää maaseudun kehittämisasetuksen mukaisesti tukiin, kuten investointitukiin ja uusien työpaikkojen luomiseen.

Lisäksi rakennuudistusrahastosta voidaan maksaa viisi miljoonaa euroa Suomen sokeripuhdistamon sopeuttamiseen rakennuudistukseen.

Rakennuudistustuki ja monipuolistamistuki eivät ole tilatukijärjestelmään kuuluvia tukia vaan niistä päätetään erikseen sen jälkeen, kun tehdas on lopettanut toimintansa ja luopunut sokerikiintiöstä.

Suomen tuotantokiintiö on myönnetty ai-noalle maassamme sokeria valmistavalle yritykselle Sucros Oy:lle. Siitä 80 prosenttia omistaa Danisco ja 20 prosenttia Lännen tehtaata. Yrityksellä on sokeritehdas Salossa ja Säskylässä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Tilaneuvontajärjestelmä

Esityksen tavoitteena on toteuttaa tilatukiasetuksen edellyttämä neuvontajärjestelmä toimivalla ja hallinnollisesti yksinkertaisella

tavalla. Neuvontaa tulee ensisijaisesti antaa tilatukiasetuksessa tarkoitetuista täydentävistä ehdoista, joiden noudattaminen on EUTukien saamisen ehtona. Koska täydentävien ehtojen noudattamisella on vaikutusta tukien myöntämiseen, neuvonnalla näiden osalta on viljelijöille tärkeä merkitys.

Neuvonnan tavoitteena on lisätä tietoisuutta täydentävistä ehdoista ja edesauttaa ympäristönsuojeluun sekä eläinten, kasvien ja ihmisten terveyteen ja eläinten hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden saavuttamista. Täydentävien ehtojen paremman tuntemuksen myötä täydentävien ehtojen valvonnassa todettavat rikkomukset ja niistä johtuvat tukiseuraamukset jäisivät pienemmiksi. Täydentävien ehtojen soveltamisala laajenee vuonna 2007, jolloin täydentävät ehdot tulevat maatalouden ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen sekä niiden lisäosien ehdoksi.

Euroopan yhteisöjen komissio tulee antamaan viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä maatilojen neuvontajärjestelmän soveltamisesta kertomuksen, johon tarvittaessa liittyy ehdotuksia järjestelmän tekemisestä pakolliseksi. Tämän vuoksi järjestelmän ja siinä tarvittavien rekisteröintien tietojärjestelmäsovelluksineen on tarkoituksenmukaista olla sellaisia, että ne vastaavat tulevaa, mahdollisesti laajempaa tarvetta.

Tilaneuvontajärjestelmän kautta viljelijä saisi henkilökohtaista neuvontaa liittyen tukiehtojen noudattamiseen täydentävien ehtojen osalta. Maatalouden tukijärjestelmät ja niihin liittyvät tukiehdot ovat monille viljelijöille hankalia. Tukijärjestelmiin perehtyminen vie joissakin tilanteissa suhteellisen paljon aikaa varsinaiselta maatalanhoidolta. Näin ollen tilaneuvontajärjestelmän kautta erityisesti viljelijän, joka ei ole tottunut käyttämään aiemmin ulkopuolista neuvojaa tilansa hoidossa, on mahdollisesti helpompi lähestyä neuvonta-alan ammattilaista ja saada käytännön apua tukiehtojen täyttymisen varmistamiseksi. Tilaneuvontajärjestelmän käyttöönoton välillisenä vaikutuksena on mahdollista kannustaa viljelijää jaksamaan omissa työssään.

Sokeriuidistus

Sokeriuidistuksen kansallisessa toteutuksessa on tavoitteena löytää toteutusmalli, jo-

ka turvaa mahdollisimman hyvin sokerijuurikkaanviljelyn toimintaedellytysten säilymisen ja joka on hallinnollisesti yksinkertainen ja selkeä.

3.2. Toteuttamisvaihtoehdot

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilaneuvontajärjestelmän valmistelun yhteydessä on arvioitu neuvontaseteliden käyttöön perustuvaa, neuvontaorganisaatioiden kilpailuttamiseen perustuvaa sekä ehdotettavaa mallia, missä kaikki hyväksytyt neuvontaorganisaatiot voivat tarjota neuvontapalveluja.

Tilaneuvontajärjestelmän toteuttamisvaihtoehtona on harkittu neuvontaseteliä, jolla valtion osuus neuvonnan kustannuksista olisi katettu. Neuvontasetelin avulla järjestetty neuvonnan tukeminen olisi kuitenkin hallinnollisesti melko hankala järjestää, ja rahoitus olisi myös monimutkaista. Kunnasta ensin annettaisiin seteli viljelijälle, joka antaisi sen neuvonnan yhteydessä neuvojalle. Neuvojan tulisi tämän jälkeen toimittaa neuvontaseteli kuntaan tuen maksamista varten.

Vaihtoehtona tarkasteltiin myös yhden yksittäisen toimijan valitsemista neuvonnan tarjoajaksi esimerkiksi kilpailuttamalla. Tämä olisi kuitenkin tuonut mukanaan kaikki kilpailuttamiseen liittyvät menettelyt ja ongelmat. Lisäksi nykyisen neuvontajärjestelmän periaatteet olisivat tällöin muuttuneet.

Parhaaksi vaihtoehdoksi on katsottu malli, jossa neuvontaa voivat antaa kaikki hyväksytyt neuvontaorganisaatiot ja yksittäiset neuvojat. Tässä mallissa tuki neuvontaa varten maksetaan viljelijälle, mikä on hallinnollisesti yksinkertaisempaa kuin neuvontasetelin käyttö. Tämän mallin katsottiin olevan myös viljelijöille ja hallinnolle hallinnollisesti yksinkertainen.

Sokeriuidistus

Jäsenmailla on mahdollisuus päättää eräistä sokeriuidistuksen kansalliseen toteuttamiseen liittyvistä yksityiskohdista. Näitä ovat muun muassa se, missä muodossa hinnanalennuksen korvaus ja siirtymäkauden lisäkorvaus, jäljempänä sokerikorvaukset, maksetaan. Jos korvaukset joko kokonaan tai

osittain maksettaisiin tilakohtaisina lisäosina, jäsenmaiden tulee päättää myös käytettävästä viitejaksosta ja lisäosan määräytymisperusteista.

Tilatukiasetuksen 59 artiklan mukaan sokerijuurikkaan hinnanalennuksen korvaus ja alueellistamislisän korvaus voitaisiin tilatuen yhdistelmämallissa maksaa tasatukena, tasatuen ja tilakohtaisen lisäosan yhdistelmänä tai tilakohtaisena lisäosana kokonaan. Tilatukiasetuksen 69 artiklan perusteella enintään 10 prosenttia hinnanalennuskorvauksen määrästä voitaisiin maksaa tuotantosidonnaisena tukena komissiolle tehtävän erillisen ohjelman perusteella. Siirtymäkauden lisäkorvauksesta voidaan maksaa tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K taulukon 2 perusteella enintään 90 prosenttia tilatukiasetuksen 69 artiklan mukaisena tukena. Tuen käyttö edellyttää joko ympäristöperusteita tai samanaikaisesti laatuun ja markkinoihin liittyviä perusteita.

Jos sokerikorvaukset liitettäisiin kokonaan tasatukeen, korvausta maksettaisiin alueen koko tukikelpoiselle peltoalalle, eikä yksinomaan sokerijuurikkaan viljelyalalle ja viljelijöille. Sokerikorvaukset korottaisivat tilatuen hehtaarikohtaista tasatukea A-alueella enimmillään noin 11 eurolla ja B- ja C1-alueella noin 8 eurolla. Tällöin sokerikorvaukset kohdentuisivat pääosin muille kuin sokerijuurikasta viljeleville tiloille. Tasatuen korotus olisi sokerijuurikastiloilla niin pieni, että se ei turvaisi tuotannon toimintaedellytysten säilymistä.

Sokerikorvausten liittäminen tilatukeen tilakohtaisina lisäosina kohdistaisi korvauksen vaihtoehtoista parhaiten sokerijuurikasta viljeleville tiloille ja varmistaisi näin toimintaedellytysten säilymistä. On kuitenkin huomattava, että lisäosat ovat tuotannosta irrotettua tukea, joiden saaminen ei edellytä sokerijuurikastuotannon jatkamista.

Lisäosan määräytymisperusteiden tulee olla objektiivisia ja tasapuolisia. Lisäosa voi määräytyä esimerkiksi viljelypinta-alojen, viljelysopimusten sokerijuurikkaan tai sokerin tuotantomäärän tai sopimuksen perustoitumisoikeuksien perusteella. Esityksessä ehdotetaan käytettäväksi tilakohtaisten lisäosien laskentaperusteena viljelysopimuksen perustoitumisoikeuden määrää. Tämän arvioidaan olevan tasapuolisin peruste, koska se ottaa

huomioon tilojen ja alueiden väliset erot hehtaarikohtaisessa sokerituotoksessa. Toisaalta viljelysopimuksen perustoitumisoikeuden määrä ei ole riippuvainen kasvukauden sääolosuhteista johtuvasta vaihtelusta, kuten tilanne olisi, jos perusteena olisi esimerkiksi toimitettu sokerimäärä.

Tilatukiasetuksen liitteen VII K1 mukaan viiteajanjaksona voidaan käyttää yhtä tai useampaa vuotta markkinointivuodesta 2001/2002 alkaen. Jotta lisäosat kohdistuisivat mahdollisimman hyvin tuotantoon jatkaville tiloille, on perusteltua käyttää lisäosan määräytymisjaksona viimeisintä toteutunutta markkinointivuotta 2005/2006. Markkinointivuoden 2006/2007 käyttäminen hidastaisi rakenneuudistuksen toimeenpanoa ja viivästyttäisi tilatukijärjestelmän toimeenpanoa sen käyttöönottovuonna.

Sokeriuudistuksen luonteesta johtuen sokerin hinnanalennuskorvauksen perusteella määriteltävä viitemäärä on vuosina 2006–2009 asteittain kasvava. Vuodesta 2010 se säilyy vuoden 2009 tasolla, mutta siirtymäkauden lisäkorvaus jää pois. Yhdistelmämallin tilakohtaiset lisäosat voivat olla luonteeltaan joko pysyviä tai asteittain alenevia, jolloin kunkin alueen tilatuen tasatukiosaa korotetaan lisäosan alenemaa vastaavasti. Uudistuksen alkuvaiheessa on perusteltua maksaa lisäosat täysimääräisenä. Koska lisäosat ovat tuotannosta irrotettua tukea ja ajan myötä merkittävä osa lisäosaa saavista tiloista ei enää viljele sokerijuurikasta, on perusteltua, että lisäosat poistuvat siirtymävaiheen jälkeen. Sokerijuurikkaan tuotantoedellytysten turvaamiseksi on katsottu tarpeelliseksi maksaa sokerijuurikkaan lisäosaa vuoteen 2018 saakka. Vuonna 2000 sokerijuurikasta viljeltiin 2778 tilalla, kun vastaava määrä vuonna 2005 oli 2 085 tilaa. Tällä ajanjaksolla tuotannon lopetti keskimäärin lähes 140 tilaa vuodessa.

3.3. Keskeiset ehdotukset

Tilaneuvontajärjestelmä

Esityksessä ehdotetaan, että viljelijöille voitaisiin myöntää tukea tilaneuvontapalveluiden käyttämiseen valtioneuvoston asetuksella säädettävällä tavalla. Viljelijöille maksettava korvaus on tarkoitus rahoittaa valtion

talousarviossa maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen osoitetusta määrärahasta. Tuen maksaminen edellyttää Euroopan yhteisöjen komission hyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi rahoituksesta, tuen hakemis-, myöntämis- ja maksamisen menettelystä sekä tuen määrästä.

Esityksessä ehdotetaan, että tilaneuvonta toteutettaisiin tilakäynnein, jolloin viljelijöille annetaan tilatukiasetuksessa tarkoitettua neuvontaa. Neuvonta kattaisi tilatukiasetuksen 4 artiklan mukaiset lakisääteiset hoitovaatimukset ja 5 artiklan mukaisen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksen. Neuvontaa annettaisiin hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksesta, ympäristösäädöksistä, eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluaineista, elintarvikkeista, rehuista sekä eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

Neuvontajärjestöjen ja neuvojien hyväksymistä haettaisiin maa- ja metsätalousministeriöltä, joka tekisi päätöksen hyväksymisestä. Tämän jälkeen neuvojataho merkittäisiin rekisteriin enintään kolmen vuoden määräajaksi. Neuvontaa saavat viljelijät tulee rekisteröidä muun muassa sen vuoksi, että komissiolle voidaan tarvittaessa antaa selvitys järjestelmän käytöstä ja toiminnasta.

Komissio on ilmoittanut antavansa viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä kertomuksen täydentäviä ehtoja koskevan järjestelmän soveltamisesta. Kertomukseen liittyvä mahdollisesti luettelo lakisääteisten hoitovaatimusten muuttamisesta. Koska säädökset todennäköisesti muuttuvat ja niihin tulee lisää vaatimuksia, neuvojien hyväksynnän neuvontarekisteriin on tarkoituksenmukaista olla määräaikainen. Tämän jälkeen neuvojan tulee mahdollisesti kouluttautua lisää tai ainakin osoittaa tietojensa ajantasaisuus. Tämän vuoksi ehdotuksessa esitetään, että neuvontaorganisaatiot ja neuvojat hyväksyttäisiin toimijoiksi enintään kolmen vuoden määräajaksi.

Esityksessä ehdotetaan, että neuvoja toimisi virkavastuulla. Lisäksi toiminnassa sovellettaisiin kielilain (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä, ja neuvojatahojen ja neuvojien esteellisyyteen sovellettaisiin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Neuvojien kelpoisuusvaatimuksista ja muun muassa

koulutusvaatimuksista säädettäisiin myös ehdotetussa laissa.

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi neuvontarekisteri, johon talletettaisiin tilaneuvontajärjestelmän hallinnointia varten tarvittavia tietoja. Näitä olisivat tilaneuvontajärjestelmän neuvontaorganisaatiot ja neuvojat, neuvontaan osallistuvat viljelijät sekä palautte, jonka viljelijät antavat neuvontaorganisaatioista ja neuvojista. Rekisteriin voitaisiin tallettaa myös muita neuvonnan toteuttamista ja seuranta varten tarpeellisia tietoja. Neuvontajärjestöt ja neuvojat voitaisiin hyväksymisen jälkeen merkitä neuvontarekisteriin enintään kolmen vuoden määräajaksi.

Esityksessä ehdotetaan, että Elintarviketurvallisuusvirastolla, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilla ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilla on oikeus käyttää rekisteriä ja saada siitä tietoja tehtäviensä hoitamista varten.

Esityksessä ehdotetaan, että neuvontarekisterin tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Neuvontarekisteriin merkittävät tietoja viljelijän tilaneuvonnasta antamasta palautteesta ei kuitenkaan voitaisi luovuttaa muille kuin valtion ja kunnan viranomaiselle laissa tai Euroopan yhteisön säännöksissä säädettyjen tehtävien hoitamista varten sekä palautetta saaneelle neuvojalle ja neuvontaorganisaatiolle. Tällöin ei kuitenkaan luovutettaisi tietoa palautteen antajasta.

Sokeriuudistus

Sokerin hinnanalennuskorvaus ja siirtymäkauden lisäkorvaus ehdotetaan maksettavaksi yhdistelmämallin tilakohtaisena lisäosana. Lisäosan ehdotetaan määräytyvän kullekin viljelijälle markkinointivuoden 2005/2006 perustoimitusoikeuden perusteella. Perustoimitusoikeus on sokeritehtaan viljelijälle vahvistama oikeus tuottaa tietty määrä A- ja B-kiintiösokeria.

Tilakohtaiseen sokerin lisäosaan ehdotetaan sisällytettäväksi 100 prosenttia sokerin hinnanalennuksen korvauksesta vuosina 2006—2013 sekä 100 prosenttia siirtymä-

kauden lisäkorvauksesta vuosina 2006—2009. Vuosina 2014—2016 sokerijuurikkaan lisäosan suuruus olisi 70 prosenttia ja vuosina 2017—2018 35 prosenttia vuoden 2009 hinnanalennuksen korvauksen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen perusteella muodostetun lisäosan yhteismäärästä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säättää tarkemmin siirtymäkaudesta, lisäosien ja erityistukioikeuksien asteittaisesta alentamisesta, vastaavasta tasatuen korottamisesta sekä sokerijuurikkaan lisäosasta.

Muut ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti tilatukilain 7 §:ään. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilatukiasetuksen liitteessä III tarkoitettujen lakisääteisten hoitovaatimusten valvontaa suorittavista tahoista. Näitä olisivat Elintarviketurvallisuusvirasto, työvoima- ja elinkeinokeskukset, kunnaneläinlääkärit, lääninhallitukset ja lääninhallitusten määräämät virkaeläinlääkärit.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkemmat säännökset valvonnasta, valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä siitä, mihin 2 momentissa tarkoitettujen lakien tai niiden nojalla annettujen säädösten säännösten noudattamiseen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvonta kohdistuu.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 10 §:n 3 momenttia. Momentissa säädetään tukioikeuksien siirroista. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viranomaisesta, jolle siirto ilmoitetaan, ei määriteltäisi suoraan laissa. Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi sekä toimivaltaisesta viranomaisesta että määrääjasta, jona siirrosta tulee ilmoittaa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 11 §:ään uusi 4 momentti, jossa ehdotetaan säädettäväksi, että tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 43 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa ennakkoperintönä pidetään myös maatilan tai sen osan lahjaa, jossa lahjan saajana on lahjan antajan perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Viljelijöille voitaisiin myöntää tukea tilaneuvontapalveluiden käyttämiseen valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävällä tavalla. Viljelijöille maksettava korvaus on tarkoitettu rahoittamaan maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentilta (30.20.40) momentin määrärahan rajoissa. Viljelijöille maksettaviin korvauksiin on järjestelmän alkuvaiheessa suunniteltu käytettäväksi 1 miljoonaa euroa kalenterivuodessa. Kaavailtu korvaustaso olisi enintään 150 euroa neuvontaosiolta. Viljelijä voisi saada tukea enintään kahdesta neuvontaosiosta vuodessa. Suunniteltu määräraha riittäisi vuodessa noin 6 670 neuvontaosion rahoitukseen. Jos kaikki tilaneuvontapalvelua käyttävät tilat hakisivat tukea kahdesta neuvontaosiosta, määräraha riittäisi noin 3 330 tilan tukemiseen.

Tilatukseen liitettävällä sokerin lisäosalla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia, koska suorien tukien järjestelmään sisältyvät tuet ovat EU:n kokonaan rahoittamia tukia.

Sokeriuudistuksen yhteydessä Suomi sai oikeuden maksaa sokerijuurikkaan viljelijöille kansallista tukea enintään 350 euroa hehtaarilta. Tuen käytöstä päätettäisiin erikseen ja se suoritettaisiin kansallisen tuen momentin (30.20.40) määrärahasta.

Tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K2 taulukon 1 mukaan Suomi voi maksaa viljelijöille sokerin hinnanalennuksen korvausta yhteensä vuodessa enintään seuraavat viitemäärät

Vuosi	Enimmäismäärä, milj. €
2006	8,255
2007	10,332
2008	12,409
2009—2014	13,520

Sokeriuudistuksen yhteydessä päätettiin, että Suomessa ja eräissä muissa sokerin alituotantomaissa voidaan maksaa vuosina 2006—2009 siirtymäkauden lisäkorvauksena 60 prosenttia aiemmasta ns. alueellistamislisästä. Suomessa siirtymäkauden lisäkorvaus on 1,281 miljoonaa euroa vuodessa.

Vaikutukset sokerijuurikastiloilla

Vuonna 2005 sokerijuurikkaan viljelijöitä oli kaikkiaan noin 2 300 ja viljelyalaa runsaat 31 000 hehtaaria. Erityisesti Lounais- ja Länsi-Suomessa sokerijuurikkaan viljely on merkittävä tuotantosuunta. Viime vuosina viljelijöiden lukumäärä on jatkuvasti pienentynyt, mutta tilojen keskimääräisen viljelyalan kasvun myötä sokerijuurikkaan kokonaisala on säilynyt noin 30 000 hehtaarissa. Sokerin tuotantomäärä on samalla säilynyt vuosittain noin 146 000 tonnissa eli Suomen sokerikiintiö on voitu hyödyntää täysimääräisesti. Tuotannon ja viljelyalan kehittyminen riippuu lähivuosina pääosin teollisuuden toimintalinjauksista sekä viljelijöiden ja teollisuuden välisten vuotuisten toimialaneuvotte- lujen tuloksista. Danisco on ilmoittanut sulkevansa Salon tehtaan käyntikauden 2006 jälkeen.

Sokerijuurikasta viljelevillä tiloilla sokerijuurikasala muodostaa tällä hetkellä keskimäärin noin neljänneksen koko viljelyalasta. Siten muilla viljelykasveilla ja muulla tuotannolla on tyypillisesti suuri merkitys sokerijuurikasta tuottavien tilojen tulonmuodotuksessa. Yksittäisten tilojen välillä vaihtelu tuotantorakenteessa on kuitenkin suurta, ja sokerijuurikkaan viljely on osalle tiloista päätulonlähde.

Tilatukiudistuksen myötä myös sokerijuurikkaalle maksetaan vuodesta 2006 lähtien hehtaariperusteista tasatukea, jonka arvioidaan olevan sokerijuurikkaan pääviljelyalueilla 190—240 euroa hehtaarilta tukialueesta riippuen. Kun tasatuki otetaan huomioon yhdessä sokeriudistuksen mahdollistaman kompensaa- tion kanssa, kattaa kokonaistuki sokerin hinnanalennuksen kokonaistasolla uudistuksen alkuvaiheessa. Tasatuen ja lisätuen arvioidaan vastaavan tulojen menetystä. Viljelykasvista riippumattoman tuen merkitys kasvaa uudistuksessa huomattavasti. Sokerin tilakohtaista lisäosaa maksetaan lisäosaan oikeutetulle tilalle, vaikka tila ei lisäosan vahvistamisen jälkeen enää viljelisi sokerijuurikasta lainkaan. Tämä vaikuttaa tuleviin viljelypäätöksiin tilatasolla ja hankaloittaa myös kompensaa- tion suhteuttamista markkinatulojen menetyksiin uudistuksen eri vuosina.

Sokeriudistuksen yhteydessä Suomen

saamaa mahdollisuutta maksaa erillistä sokerijuurikkaan kansallista tukea tarkastellaan vuosittain erikseen, kun sokerin markkinajärjestelmän uudistus asteittain etenee. Kansallisen tuen tavoitteena on turvata sokerijuurikkaan tuotannon toimintaedellytysten säilyminen. Tuki rahoitetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentille budjetoidusta määrärahasta. Tarvittavan määrärahan suuruuteen vaikuttaa tukitason lisäksi sokerijuurikkaan viljelylaajuus.

Esitysehdotuksessa sokerin hinnanalennuksen korvaus ja siirtymäkauden lisäkorvaus maksetaan sokerijuurikkaan viljelijöille EU-säästösten mahdollistamina enimmäismäärinä. Tilakohtaisen lisäosan määräytymisessä käytetään ajantasaisimpia ja tarkimpia käytettävissä olevia tietoja tilakohtaisesta tuotannosta.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maa- ja metsätalousministeriö järjestää koulutusta tilaneuvontajärjestelmän osalta vuonna 2006 neuvontaorganisaatioille ja neuvojille. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset huolehtivat tukihakemusten vastaanottamisesta ja tukipäätösten tekemisestä, sekä tallettavat tarvittavat tiedot neuvontarekisteriin. Maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus sekä alueelliset työvoima- ja elinkeinokeskukset hoitavat tukijärjestelmään liittyvän poliittisen valmistelun tehtäviä sekä viljelijöiden ohjeistuksen, valvonnan ja maksatusten toimeenpanotehtäviä. Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa tilaneuvontajärjestelmän neuvopakoulutuksesta ja neuvojen pätevyyden arvioinnista oman sektorinsa osalta.

Ehdotuksen tilakohtainen sokerijuurikkaan lisäosa on tilatukijärjestelmään kuuluva tuki, jonka toimeenpanotehtävät hoidetaan tilatukijärjestelmän menettelytapojen mukaisesti.

4.3. Ympäristövaikutukset

Tilaneuvontajärjestelmän tavoitteena on lisätä viljelijöiden tietämystä suorien EUTukien, ympäristötukien, luonnonhaittakorvauksen ja uuden eläinten hyvinvointituen ehtona olevista ns. täydentävistä ehdoista. Täydentäviin ehtoihin sisältyvät muun muassa

nitraatti- sekä luontodirektiivin noudattaminen, maaperän suojeleminen eroosiolta, eläinten hyvinvointiin liittyvien vaatimusten noudattaminen sekä elintarvikehygieniaan ja kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvät ehdot. Viljelijöiden tietämyksen lisääntymisen voidaan arvioida näkyvän jossain määrin muun muassa ympäristön tilan paranemisena. On kuitenkin huomattava, että täydentävien ehtojen taustalla on olemassa oleva lainsäädäntö, jota vastuuntuntoiset viljelijät muutoinkin noudattavat.

Ympäristövaikutus liittyy myös joko suoraan tai välillisesti viljelijän omaan hyvinvointiin. Samoin kuluttajat tulisivat välillisesti hyötymään tilaneuvonnan positiivisista ympäristövaikutuksista, jotka liittyvät maataloustuotteiden puhtauteen, terveellisyyteen ja tuotantomenetelmien eettisyysnäkökohtiin. Voidaan todeta, että tilatukijärjestelmän käyttöönotto lisää kuluttajien luottamusta maataloustuotteisiin ja -tuotantomenetelmiin ja näin vahvistaa maatalouden julkisuuskuva.

Sokeriuudistuksessa sokerin tuottajahintaa lasketaan, jolloin pitkällä aikavälillä tuotannon intensiivisyys laskee. Tämä tarkoittaisi muun muassa lannoitusintensiteetin alenemista, millä on positiivisia vaikutuksia sokerijuurikaspeltojen fosfori- ja typpitaseisiin.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksen asiiasältöä on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa.

Esitystä tilaneuvonnan toteuttamistavasta on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön tilaneuvonnan valmisteluryhmässä. Val-

misteluryhmää on keväällä 2005 laajennettu tuottajajärjestöjen edustajilla ja valmisteluryhmä on myös kuullut neuvontajärjestöjä valmistelutyön aikana. Tilaneuvontajärjestelmää on käsitelty maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen neuvotteluissa 8 päivänä helmikuuta 2006. Neuvotteluosapuolilla on yhteinen näkemys tilaneuvontajärjestelmän toteuttamismallista.

Esitystä sokerijärjestelmän uudistuksesta on valmisteltu yhteistyössä tuottajajärjestöjen kanssa. Sokeriuudistuksen toteuttamismallia on käsitelty maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen neuvotteluissa 8 päivänä helmikuuta 2006 ja 31 päivänä maaliskuuta 2006. Neuvotteluosapuolilla on yhteinen näkemys sokeriuudistuksen toteuttamismallista.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunto Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund (SLC):ltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta sekä ympäristöministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja oikeusministeriöltä. Hallituksen esitys on ollut nähtävissä maa- ja metsätalousministeriön Internet -sivuilla. Lisäksi valmistelun aikana on kuultu neuvontajärjestöjä. Ehdotetuista pykälistä on valmistelun yhteydessä pyydetty lausunnot muun muassa lääninhallituksilta, työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, Pro Agrialta, Yksityiset maaseutuneuvojat ry:ltä, asianomaisilta ammattiliitoilta ja useilta sidosryhmiin kuuluvilta muilta tahoilta.

Lausunnot on pyritty ottamaan tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi uusia, sokeriuudistukseen liittyviä käsitteitä, joita ovat perustoimitusoiikeus, siirtymäkauden lisäkorvaus ja sokerin hinnanalennuksen korvaus. Lisäksi ehdotetaan määriteltäväksi tilaneuvontajärjestelmään liittyvä neuvontajärjestö.

Perustoimitusoiikeudella tarkoitetaan kullekin viljelijälle määrättyä markkinointivuodelle myönnettyä oikeutta tuottaa A- ja B-kiintiösokeria, siirtymäkauden lisäkorvauksella viljelijöiden viitemääriin vuosien 2006—2009 ajan sisällytettävää tilatukiasetuksen liitteen VI kohdan K taulukossa 2 vahvistettua lisämäärää, sokerin hinnanalennuksen korvauksella tilatukiasetuksen liitteen VI kohdan K taulukossa 1 vahvistettua kansallista enimmäismäärää ja neuvontajärjestöllä yksityistä tai julkista yhteisöä, joka tuottaa tilaneuvontapalveluja.

Sokerimuutosasetus sääntelee sokerikorvausten vuosittaisen enimmäismäärän, määräytymisen perusteet sekä tuen liittämisen tilatukijärjestelmään tuotannosta irrotettuna tukena.

3 §. *Yhdistelmämalli ja täytäntöönpanomuoto.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä, jossa säädettäisiin sokerin hinnanalennuksen korvauksen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen liittämistä tilatukijärjestelmään. Tilakohtainen sokerijuurikkaan lisäosa muodostettaisiin tiloille markkinointivuoden 2005/2006 voimassa olevan perustoimitusoikeyden A- ja B-kiintiösokerimäärän perusteella. Perustoimitusoikeydet perustuvat viljelijän vakiintuneeseen sokerijuurikkaan tuotantomäärään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tilakohtaiseen sokerijuurikkaan lisäosaan sisällytettäisiin 100 prosenttia sokerin hinnanalennuksen korvauksesta vuosina 2006—2013 sekä 100 prosenttia siirtymäkauden lisäkorvauksesta vuosina 2006—2009. Vuosina 2014—2016 sokerijuurikkaan lisäosan suuruus olisi 70 prosenttia ja vuosina 2017—2018 35 prosenttia vuoden 2009 hinnanalennuksen korvauksen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen

perusteella muodostetun lisäosan yhteismäärästä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin sokerijuurikkaan lisäosasta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös sokerijuurikkaan lisäosan osalta lisäosan asteittaisesta korotuksesta käytettävissä olevan enimmäismäärän kasvaessa ja lisäosan asteittaisesta alenemasta sekä tasatuen korotuksesta siirtymäkauden aikana.

7 §. *Lakisääteisten hoitovaatimusten valvonta.* Tilatukiasetuksen 3 ja 4 artiklassa sekä asetuksen liitteessä III säädetään täydentäviin ehtoihin sisältyvistä lakisääteisistä hoitovaatimuksista, joiden noudattaminen on suorien tukien, ympäristötukien, luonnonhaittakorvauksen ja uuden eläinten hyvinvointituen saamisen ehtona. Liitteen B kohtaan sisältyviä kansanterveyttä sekä eläinten ja kasvien terveyttä ja taudeista ilmoittamista koskevia yhteisösäädöksiä on sovellettava 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen ja liitteen C kohtaan sisältyviä eläinten hyvinvointia koskevia direktiivejä 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin tilatukiasetuksen liitteeseen III sisältyvien lakisääteisten hoitovaatimusten valvontaviranomaisista ja asiaryhmiä koskevista kansallisista säädöksistä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tilatukiasetusta ja komission asetusta I tarkemmin valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä.

Tilatukiasetuksen liitteessä III olevissa B ja C kohdissa sekä osittain A kohdassa luetelluista asiakokonaisuuksista säädetään kansallisesti elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (55/1980), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), rehulaissa (396/1998), torjunta-ainelaissa (327/1969) ja eläinsuojelulaissa (247/1996) sekä niiden nojalla annetuissa säädöksissä. Näissä säädetään myös toimivaltaisista valvontaviranomaisista sekä siitä, miten kyseisen lain noudattamisen valvonta järjestetään. Koska osa säädöksistä säätää toimivaltaiseksi viranomaiseksi myös muun kuin lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvontaa tekevän viranomaisen, on momentissa tarpeen luetella erikseen ne viranomaiset, jotka ovat toimivaltaisia pykälässä tarkoitettujen

valvontojen tekemiseen. Rehulain osalta ehdotetaan otettavaksi toimivaltaiseksi valvontaviranomaiseksi lain 24 §:ssä mainitun Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen lisäksi myös työvoima- ja elinkeinokeskus, sillä rehuvalvonta tehdään tällä hetkellä käytännössä työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimesta rehulain 25 §:n 1 momenttiin sisältyvän kirjallisen valtuutuksen perusteella.

Lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamista koskeva valvonta järjestetään pääasiallisesti edellä mainituissa laeissa säädettyjen normaalivalvontaa koskevien säännösten mukaisesti. Koska komission asetus I sisältää tiettyjä lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvontaa koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä, on valvonta käytännössä toteutettava osin kansallisista normaalivalvontasäännöksistä poikkeavalla tavalla. Tarkastuskäynneillä on esimerkiksi laadittava aina komission asetuksen I 48 artiklassa tarkoitettu tarkastuskertomus, jonka arviointiosaan on lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamatta jättämisen ollessa kyseessä arvioitava myös kyseisen noudattamatta jättämisen toistuvuus, laajuus, vakavuus ja pysyvyys. Siten lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuus säätää valvonnasta sekä valvonnassa noudatettavasta menettelystä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valvonnat toteutetaan käytännössä siten, että valvontakäynneillä tarkastetaan tiettyjä indikaattoreita eli kyseisestä asiakokonaisuudesta tarkastuksessa tutkittavaksi valittuja seikkoja, joiden perusteella tilatukiasetuksen liitteessä III oleviin B ja C kohtiin sekä osittain A kohtaan sisältyvien säännösten mahdollinen noudattamatta jättäminen sekä sen toistuvuus, laajuus, vakavuus ja pysyvyys arvioidaan. Tämän vuoksi valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin myös siitä, mihin momentissa tarkoitettujen säädösten säännösten noudattamiseen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvonta kohdistuu.

Pykälässä ehdotetaan käytettäväksi rehu-laissa ja torjunta-ainelaissa mainitun Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen sijasta termiä Elintarviketurvallisuusvirasto, sillä Kasvintuotannon tarkastuskeskus muuttuu Elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain (25/2006) mukaisesti 1 päivänä toukokuuta 2006 lukien osaksi Elintarviketurvallisuusvi-

rastoa.

10 §. Tukioikeuksien käyttö ja siirrot. Tukioikeuksien vuokraukset yhdessä tukikelpoisen pinta-alan kanssa ajoittuvat tilatukilain 9 §:ssä säädetyn 10 kuukauden hallintajan takia lyhyelle aikavälille alkuvuoteen ja siirtojen keskittäminen pelkästään alueellisille työvoima- ja elinkeinokeskuksille voi aiheuttaa resurssien riittämättömyyttä. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset voisivat rekisteröidä tukioikeusrekisteriin tukioikeuksien siirtoja alueellisten työvoima- ja elinkeinokeskusten lisäksi. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viranomaista, jolle siirto ilmoitetaan, ei määriteltäisi suoraan laissa vaan valtioneuvoston asetuksella. Siirrosta ehdotetaan ilmoitettavaksi valtioneuvoston asetuksella vahvistettavalla tavalla, ja tämä tarkoittaisi tällöin sekä viranomaista että määräaika, jona siirrosta tulisi ilmoittaa.

11 §. Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet. Tilatukilain 11 §:ssä säädetään siitä, mitä vuonna 2003 tai sen jälkeen tapahtuneita tilan tai sen osan siirtoja pidetään ennakkoperintönä tilatukiasetuksen tiettyjä kohtia sovellettaessa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi alakohta, jossa säädettäisiin siitä, että ennakkoperintönä voitaisiin pitää tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 43 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa myös maatilaa tai sen osan lahjaa, jossa lahjan saajana on lahjan antajan perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso.

Suomessa sukupolvenvaihdokset voidaan toteuttaa myös lahjoittamalla tila perilliselle. Näissä tilanteissa lahjakirjassa saatetaan mainita, että lahja ei ole lahjan saajan ennakkoperintöä. Tällöin saantoa ei voida pitää perintökaaren (40/1965) 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisena ennakkoperintönä. Nyt esitetyn kohdan lisäys mahdollistaisi sen, että myös lahjasaannolla tilan saaneet tilanpidonjatkaajat olisivat tasavertaisessa asemassa muihin sukupolvenvaihdostilanteisiin nähden.

18 a §. Tilaneuvontajärjestelmä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät järjestöt ja neuvot antaisivat tilatukiasetuksessa tar-

koitettua neuvontaa viljelijöille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilaneuvonnan toteuttamisesta tilakäynnein sekä siitä, mihin asiakokonaisuuksiin neuvonnan antaminen on jaettu. Neuvontaa annettaisiin hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksesta, ympäristösäädöksistä, eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluvaiheista, elintarvikkeista, rehuista sekä eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta. Neuvonta kattaa sekä tilatukiasetuksen 4 artiklassa tarkoitetut lakisääteiset hoitovaatimukset että 5 artiklassa tarkoitetun hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset.

18 b §. *Tuki tilaneuvontaan.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että tilaneuvontaa varten voidaan myöntää tukea. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin rahoituksesta, tuen hakemis-, myöntämis- ja maksamisen menettelystä sekä tuen määrästä.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännöksiä siitä, minkä verran varoja on käytettävissä kyseiseen tarkoitukseen, miltä viranomaiselta tukea haetaan, miten tukea myönnetään ja maksetaan ja paljonko sitä voidaan myöntää maatilaa kohden.

18 c §. *Neuvojien hyväksyminen ja kelpoisuusehdot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että neuvontajärjestöjen ja neuvojien hyväksymistä haetaan kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriöltä. Ministeriö tekisi päätöksen hyväksymisestä enintään kolmen vuoden määräajaksi. Muun muassa siksi, että neuvoston ja komission antamat säädökset tilaneuvonnasta tulevat todennäköisesti muuttamaan ja niihin tulee tällöin lisää vaatimuksia, jotka on otettava huomioon järjestelmää toteutettaessa, olisi neuvojien hyväksynnän neuvontarekisteriin syytä olla määräaikainen. Neuvojan tulisi tämän jälkeen ainakin testauttaa tietojensa ajantasaisuus. Momentissa säädettäisiin myös siitä, millä edellytyksillä neuvontaorganisaatio tai neuvoja voidaan hyväksyä neuvontaa antavaksi tahoksi. Hyväksymisen edellytyksenä olisi, että neuvontaorganisaatiolla ja neuvojalla on tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvontajärjestöjen ja neuvojien tulisi lisäksi täyttää pykälän 3—5 momentissa säädetyt muut vaatimukset. Neuvojat toimisivat virkavastuulla. Lisäksi toiminnassa sovellettaisiin kielilain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännök-

siä, ja neuvontaorganisaatioiden ja neuvojien esteellisyyteen sovellettaisiin, mitä hallintolaissa säädetään. Perustuslain 124 §:n mukaisesti ja oikeusturvan sekä hyvän hallinnon vaatimusten turvaamiseksi ehdotetaan lakiin sisällytettäväksi säännökset neuvojan virkavastuusta, kelpoisuusehdoista, esteellisyydestä sekä muista soveltuvista vaatimuksista. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuuluttava Elintarviketurvallisuusvirastoa ennen sellaisen neuvontajärjestön tai neuvojan hyväksymistä, joka antaa neuvontaa eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluvaiheista, elintarvikkeista, rehuista sekä eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta, koska nämä aihepiirit kuuluvat Elintarviketurvallisuusviraston toimialaan.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi peruuttaa hyväksymisen neuvontajärjestöä tai neuvojaa kuultuaan, ellei neuvontajärjestö tai neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jos tämän ei muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä. Jos viljelijöiltä saadun palautteen perusteella on ilmeistä, että joku neuvojataho ei ole suoriutunut neuvontatehtävästään asianmukaisesti, maa- ja metsätalousministeriön tulee kuulla tätä ja harkita kuulemisen jälkeen toimia asiassa. Ministeriö voi muun muassa antaa neuvojalle kehotuksen saada havaitut puutteet kuntoon, ja jos tämä ei kohtuullisessa ajassa toteudu, voidaan hyväksyminen neuvojaksi peruuttaa. Päätös peruuttamisen osalta on valituskelpoinen samoin kuin myös neuvojaksi hyväksymispäätös.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, minkälainen työkokemus ja koulutus neuvojalla tulee olla. Riittävä työkokemus voisi tietyissä tilanteissa korvata koulutusvaatimusta koskevan puutteen. Työkokemuksen ja aiemman neuvontakokemuksen ansiosta yksittäinen neuvoja voi olla hyvinkin pätevä tehtävänsä, vaikka koulutus ei olisikaan opisto-asteinen.

Neuvojien olisi pykälään ehdotettavan 4 momentin mukaan suoritettava ministeriön järjestämä koe hyväksytysti. Neuvontajärjestön tai neuvojan tulisi esittää maa- ja metsätalousministeriölle kirjallinen neuvonnan toimintasuunnitelma.

Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se

on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan mahdollisimman tarkkoja säännöksiä neuvontajärjestöiltä ja neuvojilta vaadittavista edellytyksistä.

Pykälän 5 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä neuvontajärjestöjen ja neuvojien hyväksymismenettelystä, hyväksymisen peruuttamiseen liittyvästä menettelystä, neuvojille järjestettävän kokeen sisällöstä ja toteuttamistavasta sekä neuvonnan toimintasuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista. Neuvonnan toimintasuunnitelmaan sisällytettävät seikat olisivat muun muassa selvitys neuvojien koulutuksen toteuttamisesta ja sisäisestä laadun valvonnasta sekä tilalla läpikäytävä havainnointilista, jossa olisi kohta toimenpide-ehdotuksille.

18 d §. Neuvontarekisteri. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että maa- ja metsätalousministeriö pitää neuvontarekisteriä. Rekisteriin talletettaisiin tarpeelliset yksilöintija yhteystiedot neuvontaorganisaatioista ja neuvojista sekä neuvontaan osallistuvista viljelijöistä, palaute, jonka viljelijät antavat neuvontaorganisaatioista ja neuvojista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seurantaa varten tarpeelliset tiedot. Neuvontaorganisaatiot ja neuvojat voitaisiin hyväksymisen jälkeen merkitä neuvontarekisteriin enintään kolmen vuoden määräajaksi eli samaksi ajaksi, jonka hyväksyminen on voimassa.

Elintarviketurvallisuusvirastolla, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuskella, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilla ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilla olisi pykälän 2 momentin mukaan oikeus käyttää rekisteriä ja saada siitä tietoja tehtäviensä hoitamista varten. Kyseiset viranomaiset ovat niitä, joilla on tehtäviä tilaneuvontajärjestelmän perustamisessa ja ylläpitämisessä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että neuvontarekisterin tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen osalta henki-

lötietolakia. Tietoja viljelijän tilaneuvonnasta antamasta palautteesta luovutettaisiin kuitenkin vain ilman palautteen antajan henkilötietoja ja ainoastaan valtion ja kunnan viranomaiselle laissa tai Euroopan yhteisön säännöksissä säädettyjen tehtävien hoitamista varten, palautetta saaneelle neuvojalle tai neuvontajärjestölle ja sille neuvontajärjestölle, jonka palveluksessa palautetta saanut neuvoja toimii.

Tiedon palautteesta katsotaan olevan sellaista tietoa, jonka ei ole syytä olla vapaasti luovutettavissa. Palautetiedoissa voi olla henkilökohtaisia, ihmisen ominaisuuksiin liittyviä tietoja tai muuten tietoa, jonka julkistamisesta saattaa olla haittaa neuvontajärjestölle tai neuvojalle.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tietojen säilyttämisajasta säännöstä, jonka mukaan tiedot säilytetään rekisterissä Euroopan yhteisön säännöksissä edellytetyn ajan tai niin kauan kuin niiden käyttö tilatukiasetuksen edellyttämässä tilaneuvontajärjestelmän hallinnoinnissa muutoin on välttämätöntä.

19 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tilaneuvontajärjestelmän toteuttamisesta, koska tilaneuvontajärjestelmää koskevat yksityiskohtaiset valtuussäännökset ehdotetaan nyt lisättäväksi uuteen 4 a lukuun.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen useassa pykälässä annettaisiin valtioneuvostolle oikeus antaa asioista tarkempia säännöksiä. Tällaisia valtuussäännöksiä on ehdotetuissa 3, 7, 10, 18 b ja 18 c §:ssä. Kyseessä ovat seikat, jotka ovat jäsenvaltion päätettävissä, ja joiden osalta voidaan antaa lakia yksityiskohtaisempia säännöksiä tilatukijärjestelmän ja tilaneuvontajärjestelmän käytännön toteuttamisesta. Ehdotettuja valtuussäännöksiä on selostettu tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa asianomaisten pykälien kohdalla.

3. Voimaantulo

Esityksessä ehdotetaan, että lain muutos tulee voimaan mahdollisimman pian sen vah-

vistamisen ja hyväksynnän jälkeen. Tilatuki-järjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2006 alussa, ja tilaneuvontajärjestelmä on tilatukiasetuksen mukaan otettava käyttöön vuoden 2007 alussa. Sokeriuudistukseen liittyvän tilakohtaisen lisäosan vahvistamista varten on toimeenpantava oma hakumenettely. Lisäksi sokerijuurikkaan tilakohtaisten lisäosien arvo on vahvistettava ennen kuin viljelijöille voidaan vahvistaa tukioikeudet ja maksaa vuoden 2006 tilatuki viljelijöille. Sekä sokerin lisäosasta että tilaneuvontajärjestelmästä on lisäksi annettava tarkentavia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kysymyksessä on EY:n yhteisen maatalouspolitiikan alaan liittyvä asiakokonaisuus, jossa yhteisöllä on yksinomainen päätösvalta.

Jäsenvaltioille on kuitenkin jätetty kansallisesti päätettäväksi eri asioita, joista on tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla sekä antaa samalla valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tietyistä yksityiskohdista tarkemmin. Esitys sisältää useita asetuksenantovaltuuksia sekä myös henkilötietojen käsittelyä koskevia säännösehdotuksia.

Perustuslain 124 §:n mukaisesti on oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaamisen kannalta tähän lakiin ehdotettu sisällytettäväksi säännöksiä neuvojan virkavastuusta, kelpoisuusehdoista, esteellisyydestä, kielivaatimuksista sekä muista soveltuvista vaatimuksista.

Edellä mainituilla perusteilla pidetään suotavana, että esityksestä pyydetäisiin eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (557/2005) 2 §:n 5 ja 6 kohta, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 3 momentti, 11 § sekä 19 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 7—10 kohta, 7 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 4 a luku seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *kesannointioikeudella* tilatukiasetuksen 53 artiklan ja 63 artiklan 2 kohdan mukaista viljelijälle myönnettävää hehtaarikohtaista tukioikeutta;

6) *erityistukioikeudella* tilatukiasetuksen 47 ja 48 artiklan mukaista oikeutta;

7) *perustoimitusoikeudella* kullekin viljelijälle määrättyä markkinointivuodelle myönnettyä oikeutta tuottaa A- ja B-kiintiösokeria;

8) *siirtymäkauden lisäkorvauksella* viljelijöiden viitemääriin vuosina 2006—2009 sisällytettävää tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K taulukossa 2 vahvistettua lisämäärää;

9) *sokerin hinnanalennuksen korvauksella* tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K taulukossa 1 vahvistettua kansallista enimmäismäärää; ja

10) *neuvontajärjestöllä* yksityistä tai julkista yhteisöä, joka tuottaa tilaneuvontapalveluja.

3 §

Yhdistelmämalli ja täytäntöönpanomuoto

Yhdistelmämallissa tukioikeus muodostetaan tasatukiosasta ja mahdollisesta tilakohtaisesta lisäosasta, joiden lisäksi voidaan

muodostaa kesannointioikeuksia sekä erityistukioikeuksia. Tukioikeuksiin voi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävissä tapauksissa sisältyä tilatukiasetuksen 60 artiklan mukainen oikeus. Tilakohtainen lisäosa muodostetaan viitekaudella 2000—2002 sonni- ja härkäpalkkiota saaneille tiloille, viitekaudella 2000—2002 tarkkelysperunan tukea saaneille tiloille, 31 päivänä maaliskuuta 2006 maitopalkkioon oikeutetuille tiloille sekä tiloille, jotka ovat oikeutettuja saamaan tilakohtaisen lisäosan kansallisesta varannosta. Tilakohtainen sokerijuurikkaan lisäosa muodostetaan tiloille markkinointivuoden 2005/2006 voimassa olevan perustoimitusoikeuden sokerimäärän perusteella.

Tilakohtaiseen lisäosaan sisällytetään 100 prosenttia maitopalkkiosta, 30 prosenttia sonni- ja härkäpalkkiosta sekä 40 prosenttia tarkkelysperunan tuotantoon sitomattomasta tuesta. Lisäosat säilyvät ennallaan vuosina 2006—2010. Vuosina 2011—2013 lisäosien suuruus on 70 prosenttia ja vuosina 2014 ja 2015 35 prosenttia alkuperäisestä tasosta. Vuodesta 2016 alkaen lisäosia ei makseta. Tilakohtaiseen sokerijuurikkaan lisäosaan sisällytetään 100 prosenttia sokerin hinnanalennuksen korvauksesta vuosina 2006—2013 sekä 100 prosenttia siirtymäkauden lisäkorvauksesta vuosina 2006—2009. Vuosina 2014—2016 sokerijuurikkaan lisäosan suuruus on 70 prosenttia ja vuosina 2017 ja 2018 se on 35 prosenttia vuoden 2009 hinnanalennuksen korvauksen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen perusteella muodostetun lisäosan yhteismäärästä. Siirtymäkaudesta, lisä-

osien ja erityistukioikeuksien asteittaisesta alentamisesta, vastaavasta tasatuen korottamisesta sekä sokerijuurikkaan lisäosasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Lakisääteisten hoitovaatimusten valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto, työvoima- ja elinkeinokeskus, kunnaneläinlääkäri, lääninhallitus ja lääninhallituksen määräämä virkaeläinlääkäri valvovat tilatukiasetuksen liitteessä III tarkoitettujen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamista. Valvonnassa noudatetaan muutoin, mitä elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (55/1980), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), rehulaissa (396/1998), torjunta-ainelaissa (327/1969) ja eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään mainittujen lakien ja niiden nojalla annettujen säädösten noudattamisen valvonnasta sekä valvontaviranomaisista. Rehuja voi rehulain 24 §:ssä mainitun viranomaisen lisäksi valvoa myös työvoima- ja elinkeinokeskus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tilatukiasetusta ja komission asetusta I tarkentavia säännöksiä valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä säännöksiä siitä, minkä tässä momentissa mainittujen lakien tai niiden nojalla annettujen säädösten säännösten noudattamiseen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvonta kohdistuu.

10 §

Tukioikeuksien käyttö ja siirrot

Tukioikeuden siirtäjän on ilmoitettava tahtuneesta siirrosta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa lisäksi tilatukiasetusta ja komission asetusta II tarkentavia säännöksiä tukioikeuden siirtämisen edellytyksistä.

11 §

Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet

Sen lisäksi, mitä perintökaaren (40/1965) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, enakkoperintönä pidetään tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 43 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa myös sellaista vuonna 2003 tai sen jälkeen tehtyä:

1) maatilan tai sen osan kauppaa, jonka rahoittamiseen on myönnetty nuoren viljelijän aloitustukeen kuuluva avustus, laina tai mallemmat;

2) maatilan kauppaa, jossa ostaja on myyjän perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso edellyttäen, että kauppahinta on selvästi alempi kuin vastaavassa kaupassa ilman edellä tarkoitettua myyjän ja ostajan välistä suhdetta muuten olisi ollut;

3) maatilan osan kauppaa, joka tehdään perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentin mukaisesti; sekä

4) maatilan tai sen osan lahjaa, jossa lahjan saajana on lahjan antajan perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso.

4 a luku

Tilaneuvontajärjestelmä

18 a §

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitettua maatalousmaata ja tilanhoitoa koskevaa neuvontaa viljelijöille antavat maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät järjestöt ja neuvot.

Tilaneuvonta toteutetaan tilakäynnein, jolloin viljelijöille annetaan tilatukiasetuksen 4 ja 5 artiklassa tarkoitettua neuvontaa. Neuvontaa annetaan hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksesta, ympäristösäädöksistä, eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluaaineista, elintarvikkeista, rehuista sekä eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

18 b §

Tuki tilaneuvontaan

Viljelijöille voidaan myöntää valtion varoista tukea 18 a §:ssä tarkoitettujen tilaneuvontapalveluiden käyttämiseen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää rahoituksesta, tuen hakemis-, myöntämis- ja maksamisenmenettelystä sekä tuen määrästä.

18 c §

Neuvojen hyväksyminen ja kelpoisuusehdot

Neuvontajärjestöjen ja neuvojen hyväksymistä haetaan kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriöltä, joka päättää hyväksymisestä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että neuvontajärjestöllä ja neuvojalla on tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvontajärjestöjen ja neuvojen tulee lisäksi täyttää 3 ja 4 momentissa säädetty vaatimukset. Neuvojat toimivat virkavastuulla. Lisäksi toiminnassa sovelletaan soveltuvin osin kielilain (423/2003) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä ja neuvontajärjestöjen ja neuvojen esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava Elintarviketurvallisuusvirastoa ennen sellaisen neuvontajärjestön tai neuvojan hyväksymistä, joka antaa neuvontaa eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinuojeluaineista, elintarvikkeista, rehuista tai eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi peruuttaa hyväksymisen neuvontajärjestöä tai neuvojaa kuultuaan, jollei neuvontajärjestö tai neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jollei tämän muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä.

Neuvojalla tulee olla neuvottavan asiakokonaisuuden alaan soveltuva vähintään opistotasoinen koulutus tai muu vastaava koulutus sekä vähintään vuoden työkokemus kyseiseltä alalta. Erityisestä syystä voidaan koulutusvaatimuksesta poiketa ja hyväksyä neuvojaksi myös vastaavat tiedot ja taidot

omaava henkilö, jolla on pitkä työkokemus. Neuvoijalla on lisäksi oltava kokemusta neuvonnasta.

Neuvojien on suoritettava maa- ja metsätalousministeriön järjestämä koe hyväksytysti. Neuvontajärjestön tai neuvojan on lisäksi esitettävä maa- ja metsätalousministeriölle kirjallinen neuvonnan toimintasuunnitelma.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvontajärjestöjen ja neuvojien hyväksymismenettelystä, hyväksymisen peruuttamiseen liittyvästä menettelystä, neuvoille järjestettävän kokeen sisällöstä ja toteuttamistavasta sekä neuvonnan toimintasuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista.

18 d §

Neuvontarekisteri

Maa- ja metsätalousministeriö pitää neuvontarekisteriä, johon talletetaan tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitetun tilaneuvontajärjestelmän neuvontajärjestöistä, neuvoista ja neuvontaan osallistuvista viljelijöistä, palautte, jonka viljelijät antavat neuvontajärjestöistä ja neuvoista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seurantaa varten tarpeelliset tiedot. Neuvontajärjestöt ja neuvojat voidaan hyväksymisen jälkeen merkitä neuvontarekisteriin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Elintarviketurvallisuusvirastolla, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilla ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilla on oikeus käyttää rekisteriä ja saada siitä tietoja tehtäviensä hoitamista varten.

Neuvontarekisterin tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan muutoin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia. Tietoja viljelijän tilaneuvonnasta antamasta palautteesta luovutetaan kuitenkin vain ilman palautteen antajan henkilötietoja ja ainoastaan valtion ja kunnan viranomaiselle laissa tai Euroopan yhteisön säännöksissä säädettyjen tehtävien hoitamista varten, palautetta saaneelle neuvojalta tai neuvontajär-

jestölle ja sille neuvontajärjestölle, jonka palveluksessa palautetta saanut neuvoja toimii.

Tiedot säilytetään rekisterissä Euroopan yhteisön säännöksissä edellytetyn ajan tai niin kauan kuin niiden käyttö tilatukiasetuksen edellyttämässä tilaneuvontajärjestelmän hallinnoinnissa muutoin on välttämätöntä.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa _____

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

tarkempia säännöksiä tukioikeusrekisterin hallinnoinnista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

Laki**tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (557/2005) 2 §:n 5 ja 6 kohta, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 3 momentti, 11 § sekä 19 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 7—10 kohta, 7 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 4 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *kesannointioikeudella* tilatukiasetuksen 53 artiklan ja 63 artiklan 2 kohdan mukaista viljelijälle myönnettävää hehtaarikohtaista tukioikeutta; ja

6) *erityistukioikeudella* tilatukiasetuksen 47 ja 48 artiklan mukaista oikeutta.

3 §

Yhdistelmämalli ja täytäntöönpanomuoto

Yhdistelmämallissa tukioikeus muodoste-

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *kesannointioikeudella* tilatukiasetuksen 53 artiklan ja 63 artiklan 2 kohdan mukaista viljelijälle myönnettävää hehtaarikohtaista tukioikeutta;

6) *erityistukioikeudella* tilatukiasetuksen 47 ja 48 artiklan mukaista oikeutta;

7) *perustoimitusoikeudella* kullekin viljelijälle määritettyä markkinointivuodelle myönnettyä oikeutta tuottaa A- ja B-kiintiösokeria;

8) *siirtymäkauden lisäkorvauksella* viljelijöiden viitemääriin vuosina 2006—2009 sisällytettävää tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K taulukossa 2 vahvistettua lisämäärää;

9) *sokerin hinnanalennuksen korvauksella* tilatukiasetuksen liitteen VII kohdan K taulukossa 1 vahvistettua kansallista enimmäismäärää; ja

10) *neuvontajärjestöllä* yksityistä tai julkista yhteisöä, joka tuottaa tilaneuvontapalveluja.

3 §

Yhdistelmämalli ja täytäntöönpanomuoto

Yhdistelmämallissa tukioikeus muodoste-

taan tasatukiosasta ja mahdollisesta tilakohtaisesta lisäosasta, joiden lisäksi voidaan muodostaa kesannointioikeuksia sekä erityistukioikeuksia. Tukioikeuksiin voi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävissä tapauksissa sisältyä tilatukiasetuksen 60 artiklan mukainen oikeus. Tilakohtainen lisäosa muodostetaan viitekaudella 2000—2002 sonni- ja härkäpalkkiota saaneille tiloille, viitekaudella 2000—2002 tärkkelysperunan tukea saaneille tiloille, 31 päivänä maaliskuuta 2006 maitopalkkioon oikeutetuille tiloille sekä tiloille, jotka ovat oikeutettuja saamaan tilakohtaisen lisäosan kansallisesta varannosta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin uudistuksen täytäntöönpanosta sekä täytäntöönpanon ajankohdasta.

Tilakohtaiseen lisäosaan sisällytetään 100 prosenttia maitopalkkiosta, 30 prosenttia sonni- ja härkäpalkkiosta sekä 40 prosenttia tärkkelysperunan tuotantoon sitomattomasta tuesta. Lisäosat säilyvät ennallaan vuosina 2006—2010. Vuosina 2011—2013 lisäosien suuruus on 70 prosenttia ja vuosina 2014 ja 2015 35 prosenttia alkuperäisestä tasosta. Vuodesta 2016 alkaen lisäosia ei makseta. Siirtymäkaudesta, lisäosien ja erityistukioikeuksien asteittaisesta alentamisesta sekä vastaavasta tasatuen korottamisesta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

taan tasatukiosasta ja mahdollisesta tilakohtaisesta lisäosasta, joiden lisäksi voidaan muodostaa kesannointioikeuksia sekä erityistukioikeuksia. Tukioikeuksiin voi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävissä tapauksissa sisältyä tilatukiasetuksen 60 artiklan mukainen oikeus. Tilakohtainen lisäosa muodostetaan viitekaudella 2000—2002 sonni- ja härkäpalkkiota saaneille tiloille, viitekaudella 2000—2002 tärkkelysperunan tukea saaneille tiloille, 31 päivänä maaliskuuta 2006 maitopalkkioon oikeutetuille tiloille sekä tiloille, jotka ovat oikeutettuja saamaan tilakohtaisen lisäosan kansallisesta varannosta. *Tilakohtainen sokerijuurikkaan lisäosa muodostetaan tiloille markkinointivuoden 2005/2006 voimassa olevan perustoimitusoikeuden sokerimäärän perusteella.*

Tilakohtaiseen lisäosaan sisällytetään 100 prosenttia maitopalkkiosta, 30 prosenttia sonni- ja härkäpalkkiosta sekä 40 prosenttia tärkkelysperunan tuotantoon sitomattomasta tuesta. Lisäosat säilyvät ennallaan vuosina 2006—2010. Vuosina 2011—2013 lisäosien suuruus on 70 prosenttia ja vuosina 2014 ja 2015 35 prosenttia alkuperäisestä tasosta. Vuodesta 2016 alkaen lisäosia ei makseta. *Tilakohtaiseen sokerijuurikkaan lisäosaan sisällytetään 100 prosenttia sokerin hinnanalennuksen korvauksesta vuosina 2006—2013 sekä 100 prosenttia siirtymäkauden lisäkorvauksesta vuosina 2006—2009. Vuosina 2014—2016 sokerijuurikkaan lisäosan suuruus on 70 prosenttia ja vuosina 2017 ja 2018 se on 35 prosenttia vuoden 2009 hinnanalennuksen korvauksen ja siirtymäkauden lisäkorvauksen perusteella muodostetun lisäosan yhteismäärästä.* Siirtymäkaudesta, lisäosien ja erityistukioikeuksien asteittaisesta alentamisesta, vastaavasta tasatuen korottamisesta sekä sokerijuurikkaan lisäosasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Lakisääteisten hoitovaatimusten valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto, työvoima-

ja elinkeinokeskus, kunnaneläinlääkäri, lääninhallitus ja lääninhallituksen määräämä virkaeläinlääkäri valvovat tilatukiasetuksen liitteessä III tarkoitettujen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamista. Valvonnassa noudatetaan muutoin, mitä elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (55/1980), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), rehulaissa (396/1998), torjunta-ainelaissa (327/1969) ja eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään mainittujen lakien ja niiden nojalla annettujen säädösten noudattamisen valvonnasta sekä valvontaviranomaisista. Rehuja voi rehulain 24 §:ssä mainitun viranomaisen lisäksi valvoa myös työvoima- ja elinkeinokeskus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tilatukiasetusta ja komission asetusta I tarkentavia säännöksiä valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä säännöksiä siitä, minkä tässä momentissa mainittujen lakien tai niiden nojalla annettujen säädösten säännösten noudattamiseen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvonta kohdistuu.

10 §

Tukioikeuksien käyttö ja siirrot

Tukioikeuden siirtäjän on ilmoitettava tapahtuneesta siirrosta asianomaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle valtioneuvoston asetuksella vahvistettavan määräajan kuluessa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää lisäksi tilatukiasetusta ja komission asetusta II tarkentavia säännöksiä tukioikeuden siirtämisen edellytyksistä.

11 §

Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet

Sen lisäksi, mitä perintökaaren (40/1965) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, enakkoperintönä pidetään tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 43 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa myös sellaista vuonna 2003 tai sen

10 §

Tukioikeuksien käyttö ja siirrot

Tukioikeuden siirtäjän on ilmoitettava tapahtuneesta siirrosta *siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään*. Valtioneuvoston asetuksella voidaan *antaa* lisäksi tilatukiasetusta ja komission asetusta II tarkentavia säännöksiä tukioikeuden siirtämisen edellytyksistä.

11 §

Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet

Sen lisäksi, mitä perintökaaren (40/1965) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, enakkoperintönä pidetään tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 43 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa myös sellaista vuonna 2003 tai sen

jälkeen tehtyä:

1) maatalon tai sen osan kauppaa, jonka rahoittamiseen on myönnetty nuoren viljelijän aloitustukeen kuuluva avustus, laina tai molemmat;

2) maatalon kauppaa, jossa ostaja on myyjän perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso edellyttäen, että kauppahinta on selvästi alempi kuin vastaavassa kaupassa ilman edellä tarkoitettua myyjän ja ostajan välistä suhdetta muuten olisi ollut; *sekä*

3) maatalon osan kauppaa, joka tehdään perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentin mukaisesti.

jälkeen tehtyä:

1) maatalon tai sen osan kauppaa, jonka rahoittamiseen on myönnetty nuoren viljelijän aloitustukeen kuuluva avustus, laina tai molemmat;

2) maatalon kauppaa, jossa ostaja on myyjän perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso edellyttäen, että kauppahinta on selvästi alempi kuin vastaavassa kaupassa ilman edellä tarkoitettua myyjän ja ostajan välistä suhdetta muuten olisi ollut;

3) maatalon osan kauppaa, joka tehdään perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentin mukaisesti; *sekä*

4) *maatalon tai sen osan lahjaa, jossa lahjan saajana on lahjan antajan perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso.*

4 a luku

Tilaneuvontajärjestelmä

18 a §

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitettua maatalousmaata ja tilanhoitoa koskevaa neuvontaa viljelijöille antavat maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät järjestöt ja neuvojat.

Tilaneuvonta toteutetaan tilakäynnerein, jolloin viljelijöille annetaan tilatukiasetuksen 4 ja 5 artiklassa tarkoitettua neuvontaa. Neuvontaa annetaan hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksesta, ympäristösäädöksistä, eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluaineista, elintarvikkeista, rehuista sekä eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

18 b §

Tuki tilaneuvontaan

Viljelijöille voidaan myöntää valtion varoista tukea 18 a §:ssä tarkoitettujen tilaneuvontapalveluiden käyttämiseen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää rahoituksesta, tuen hakemis-, myöntämis- ja maksamismenettelystä sekä tuen määrästä.

18 c §

Neuvojen hyväksyminen ja kelpoisuusehdot

Neuvontajärjestöjen ja neuvojen hyväksymistä haetaan kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriöltä, joka päättää hyväksymisestä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että neuvontajärjestöllä ja neuvoilla on tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvontajärjestöjen ja neuvojen tulee lisäksi täyttää 3 ja 4 momentissa säädetyt vaatimukset. Neuvojat toimivat virkavastuulla. Lisäksi toiminnassa sovelletaan soveltuvin osin kielilain (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä ja neuvontaorganisaatioiden ja neuvojen esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava Elintarviketurvallisuusvirastoa ennen sellaisen neuvontajärjestön tai neuvojan hyväksymistä, joka antaa neuvontaa eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluaineista, elintarvikkeista, rehuista tai eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi peruuttaa hyväksymisen neuvontajärjestöä tai neuvojaa kuultuaan, jollei neuvontajärjestö tai neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jollei tämän muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä.

Neuvoilla tulee olla neuvottavan asiakokonaisuuden alaan soveltuva vähintään opistotasoinen koulutus tai muu vastaava koulutus sekä vähintään vuoden työkokemus kyseiseltä alalta. Erityisestä syystä voidaan koulutusvaatimuksesta poiketa ja hyväksyä

neuvojaksi myös vastaavat tiedot ja taidot omaava henkilö, jolla on pitkä työkokemus. Neuvojalla on lisäksi oltava kokemusta neuvonnasta.

Neuvojien on suoritettava maa- ja metsätalousministeriön järjestämä koe hyväksytyksi. Neuvontajärjestön tai neuvojan on lisäksi esitettävä maa- ja metsätalousministeriölle kirjallinen neuvonnan toimintasuunnitelma.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvontajärjestöjen ja neuvojen hyväksymismenettelystä, hyväksymisen peruuttamiseen liittyvästä menettelystä, neuvoille järjestettävän kokoon sisällöstä ja toteuttamistavasta sekä neuvonnan toimintasuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista.

18 d §

Neuvontarekisteri

Maa- ja metsätalousministeriö pitää neuvontarekisteriä, johon talletetaan tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitetun tilaneuvontajärjestelmän neuvontajärjestöistä, neuvojista ja neuvontaan osallistuvista viljelijöistä, palaute, jonka viljelijät antavat neuvontajärjestöistä ja neuvoista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seuranta varten tarpeelliset tiedot. Neuvontajärjestöt ja neuvojat voidaan hyväksymisen jälkeen merkitä neuvontarekisteriin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Elintarviketurvallisuusvirastolla, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilla ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilla on oikeus käyttää rekisteriä ja saada siitä tietoja tehtäviensä hoitamista varten.

Neuvontarekisterin tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia. Tietoja viljelijän tilaneuvonnasta antamasta palautteesta luovutetaan kuitenkin vain ilman palautteen antajan henkilötietoja ja ainoastaan valtion ja

kunnan viranomaiselle laissa tai Euroopan yhteisön säännöksissä säädettyjen tehtävien hoitamista varten, palautetta saaneelle neuvojalle tai neuvontajärjestölle ja sille neuvontajärjestölle, jonka palveluksessa palautetta saanut neuvoja toimii.

Tiedot säilytetään rekisterissä Euroopan yhteisön säännöksissä edellytetyn ajan tai niin kauan kuin niiden käyttö tilatukiasetuksen edellyttämässä tilaneuvontajärjestelmän hallinnoinnissa muutoin on välttämätöntä.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukioikeusrekisterin hallinnoinnista sekä tilaneuvontajärjestelmän toteuttamisesta.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukioikeusrekisterin hallinnoinnista.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
—————